

Vitenskapskomiteen for mat og miljø
Postboks 222 Skøyen
0213 Oslo

Vår ref: 2020/49701
Dato:

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Herved oversendes fellesbestilling av import av grovfôr og risiko for dyrehelse, plantehelse, zoonoser og etablering av fremmede organismer til VKM.

Den varme og tørre sommeren i 2018 førte til avlingssvikt i store deler av Norge, som igjen førte til økt behov for import av dyrefôr for å dekke etterspørselen. Innførsel av høy, halm, ensilasje eller andre typer av grovfôr fra utlandet kan medføre introduksjon av nye smittestoffer og fremmede, skadelige organismer.

Se nærmere beskrevet bakgrunn og mandat i det felles bestillingsbrevet.

Kontaktpersoner i Mattilsynet

- Monica Wear Stubberud, seniorrådgiver, Avdeling planter og dyr, seksjon planter
- Ole-Herman Tronerud, seniorrådgiver, Avdeling planter og dyr, seksjon dyrehelse

*Mattilsynet
Hovedkontoret, avdeling planter og dyr*

*Karen Johanne Baalsrud
Avdelingsdirektør*

Import av grovfôr og risiko for dyrehelse, plantehelse, zoonoser og etablering av fremmede organismer.

Bakgrunn for saken

Den varme og tørre sommeren i 2018 førte til avlingssvikt i store deler av Norge, som igjen førte til økt behov for import av dyrefôr for å dekke etterspørselen. Innførsel av høy, halm, ensilasje eller andre typer av grovfôr fra utlandet kan medføre introduksjon av nye smittestoffer og fremmede, skadelige organismer.

Mattilsynet fikk sommeren 2018 gjennomført foreløpige vurderinger av innførsel av høy, halm og annet grovfôr fra EU og tredjeland med hensyn på risiko for dyre- og plantehelse. På bakgrunn av disse vurderingene ble det frarådet import av grovfôr fra geografiske områder hvor f.eks. afrikansk svinepest er påvist. Den nye dyrehelseforskriften, som trådte i kraft i juli i 2018, stiller strengere krav til dyreholdere med økt fokus på smitteverntiltak. Til tross for et behov for å satse på forebyggende dyrehelsearbeid så har Norge ikke anledning til å stoppe innførsel av fôr fra land innenfor EØS-områder ut fra dyrehelsehensyn. Handlingsrommet for regulering er større når det gjelder import fra tredje land. Forskrift om tilleggskrav ved import av høy og halm til dyrefôr, som trådte i kraft i oktober i 2018, stiller krav til at produktet er lagret i minst to måneder i avsenderlandet og høstet fra arealer der det ikke er gjødslet med husdyrgjødsel i løpet av de siste to årene. Forskriften sier også at det kreves en attest fra offentlig veterinær i avsenderlandet om at produktet er høstet fra arealer hvor det ikke er fastsatt restriksjoner på grunn av smittsom dyresykdom.

Mattilsynet kan, basert på tilgjengelig kunnskap, kun gi råd til importører eller husdyrbrukere.

Siden plantehelseområdet ikke er en del av EØS-avtalen, kan det ut fra plantehelsehensyn stilles nasjonale krav til import av grovfôr fra alle land (inkludert EU), dersom dette kan faglig begrunnes basert på en risikovurdering.

For å kunne gi best mulig informasjon om trygg innførsel av fôr og råd om risiko reduserende tiltak trenger Mattilsynet en mer fullstendig vurdering som ivaretar aspekter som dekker plantehelse, dyrehelse og zoonoser.

Importert fôr fra utlandet kan i tillegg til å inneholde smittestoffer og planteskadegjørere også innebære introduksjon og etablering av fremmede organismer som kan ha uheldige følger for biologisk mangfold i Norge. Det er ikke krav om tillatelse under Forskrift om fremmede organismer for import av fôr, men forskriftens kapittel V stiller krav til aktsomhet for alle som har aktiviteter som kan medføre utilsiktet spredning av fremmede organismer. For å kunne gi bedre veiledning til virksomheter og privatpersoner til hvordan de best mulig kan etterleve aktsomhetsplikten ved å import, omsetting og bruke grovfôr fra utlandet trenger Miljødirektoratet et robust kunnskapsgrunnlag. Det gjelder blant annet hvorvidt det er forskjeller i risiko basert på hvilke land/områder det importeres fra, og hvilke tiltak som kan være aktuelle for å redusere identifisert risiko. Siden importen i 2018 ble gjennomført både av privatpersoner og av bedrifter, som har ulik mulighet og kapasitet til å gjennomføre omfattende tiltak (nedfrysing, brenning, isolering etc.), er det ønskelig at det vurderes om det finnes aktuelle tiltak som er mindre ressurskrevende.

Oppdrag:

Mattilsynet og Miljødirektoratet ber VKM om å:

1. Med utgangspunkt fra situasjonen i 2018, gi en oversikt over de typer grovfôr som er aktuell for import til Norge, behandlingsmåter, importmengder, samt aktuelle eksportland (EØS-området og tredjeland).
2. Vurder sannsynligheten for introduksjon av karanteneskadegjørerne som er oppført i vedlegg I og II i Forskrift om planter og tiltak mot planteskadegjørere.
3. Vurder sannsynligheten for introduksjon av smitte til dyr av sykdommene som er oppført i vedlegg A, B og C i Forskrift om varsel og melding om sykdom hos dyr. Vurderingen skal omfatte husdyr, det vil si storfe, småfe, gris, hest og fjørfe, viltlevende dyr og kjæledyr.
4. Vurder sannsynligheten for introduksjon av smitte til menneske med aktuelle zoonotiske agens som ikke er omfattet av spørsmål 3.
5. Vurder mulige negative effekter på biologisk mangfold som følge av introduksjon av fremmede, skadelige organismer. Avgrensing vurderes underveis i prosjektperioden på bakgrunn av punktene 2-4.
6. For punktene 2-5 skal VKM ta i betraktning mulige forskjeller mellom ulike typer av grovfôr og mellom fôr fra ulike opprinnelsesland.
7. Identifisere og vurdere mulige risikoreduserende tiltak og effekter av disse. Dette inkluderer:
 - a. Aktuelle tiltak hos produsent, eksportør, under frakt og lagring hos importør og/eller sluttbruker for å redusere sannsynlighet for introduksjon av fremmede, skadelige organismer, og effekten av disse.
 - b. Aktuelle tiltak hos importør og/eller sluttbruker dersom det påvises fremmede, skadelige organismer i det importerte fôret.
 - c. Mattilsynet fraråder å importere grovfôr fra land med påvist Afrikansk svinepest. Hvis dette gjøres likevel, beskriv tiltak som kan gjøres for å redusere sannsynligheten for at smittestoffet introduseres i Norge.
 - d. Aktuelle risikoreduserende tiltak for å redusere sannsynlighet for introduksjon av smittestoffer eller planteskadegjørere.

Avgrensning

GMO, skrantesyke, karanteneskadegjørere fra vedlegg 1 og 2 i Forskrift om plantehelse.

Juridisk bakgrunn:

- [Forskrift om fremmede organismer](#)
- [Forskrift om planter og tiltak mot planteskadegjørere](#)
- [Forskrift om tilleggskrav ved import av høy og halm til dyrefôr](#)

Relevante rapporter/nettsteder etc:

- [En foreløpig risikovurdering av innførsel av høy, halm og annet grovfôr fra EU og tredjeland](#). Utført av Veterinærinstituttet på vegne av Mattilsynet, 2018.
- [Tilleggs vurdering for innførsel av grovfôr fra Island, Canada og USA](#). Utført av Veterinærinstituttet på vegne av Mattilsynet, 2018.
- [Foreløpig vurdering av planteheiserisiko ved av innførsel av høy, halm og annet grovfôr fra EU og tredjeland](#). Utført av NIBIO på vegne av Mattilsynet, 2018.

Betingelser:

Vurderingen skal skrives på engelsk med et norsk sammendrag. Publisering av rapporten gjøres i dialog med Miljødirektoratet og Mattilsynet. Vi viser for øvrig til samhandlingsavtalen mellom Miljødirektoratet og VKM.

Frist for levering av rapporten er i april 2021.

Engelsk oversettelse:

Bestillingen skal også inneholde en engelsk oversettelse

Vitenskapskomiteen for mat og miljø
Postboks 222 Skøyen
0213 OSLO

Trondheim, 30.04.2020

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2020/4893

Saksbehandler:
Guro Sylling

Import av grovfôr og risiko for dyrehelse, plantehelse, zoonoser og etablering av fremmede organismer.

Miljødirektoratet viser til samhandlingsavtalen inngått mellom Miljødirektoratet og VKM 31.01.2019, samt belastningsfullmakt for oppdrag til VKM på risikovurdering i 2020 og ber med dette VKM om å foreta en vurdering av import av grovfôr og risiko for dyrehelse, plantehelse, zoonoser og etablering av fremmede organismer.

Bakgrunn for saken

Den varme og tørre sommeren i 2018 førte til avlingssvikt i store deler av Norge, som igjen førte til økt behov for import av dyrefôr for å dekke etterspørselen. Innførsel av høy, halm, ensilasje eller andre typer av grovfôr fra utlandet kan medføre introduksjon av nye smittestoffer og fremmede, skadelige organismer.

Mattilsynet fikk sommeren 2018 gjennomført foreløpige vurderinger av innførsel av høy, halm og annet grovfôr fra EU og tredjeland med hensyn på risiko for dyre- og plantehelse. På bakgrunn av disse vurderingene ble det frarådet import av grovfôr fra geografiske områder hvor f.eks. afrikansk svinepest er påvist. Den nye dyrehelseforskriften, som trådte i kraft i juli i 2018, stiller strengere krav til dyreholdere med økt fokus på smitteverntiltak. Til tross for et behov for å satse på forebyggende dyrehelsearbeid så har Norge ikke anledning til å stoppe innførsel av fôr fra land innenfor EØS-områder ut fra dyrehelsehensyn. Handlingsrommet for regulering er større når det gjelder import fra tredje land. Forskrift om tilleggskrav ved import av høy og halm til dyrefôr, som trådte i kraft i oktober i 2018, stiller krav til at produktet er lagret i minst to måneder i avsenderlandet og høstet fra arealer der det ikke er gjødslet med husdyrgjødsel i løpet av de siste to årene. Forskriften sier også at det kreves en attest fra offentlig veterinær i avsenderlandet om at produktet er høstet fra arealer hvor det ikke er fastsatt restriksjoner på grunn av smittsom dyresykdom.

Mattilsynet kan, basert på tilgjengelig kunnskap, kun gi råd til importører eller husdyrbrukere. Siden plantehelseområdet ikke er en del av EØS-avtalen, kan det ut fra plantehelsehensyn stilles nasjonale krav til import av grovfôr fra alle land (inkludert EU), dersom dette kan faglig begrunnes basert på en risikovurdering.

For å kunne gi best mulig informasjon om trygg innførsel av fôr og råd om risiko reduserende tiltak trenger Mattilsynet en mer fullstendig vurdering som ivaretar aspekter som dekker plantehelse, dyrehelse og zoonoser.

Importert fôr fra utlandet kan i tillegg til å inneholde smittestoffer og planteskadegjørere også innebære introduksjon og etablering av fremmede organismer som kan ha uheldige følger for biologisk mangfold i Norge. Det er ikke krav om tillatelse under Forskrift om fremmede organismer for import av fôr, men forskriftens kapittel V stiller krav til aktsomhet for alle som har aktiviteter som kan medføre utilsiktet spredning av fremmede organismer. For å kunne gi bedre veiledning til virksomheter og privatpersoner til hvordan de best mulig kan etterleve aktsomhetsplikten ved å import, omsetning og bruke grovfôr fra utlandet trenger Miljødirektoratet et robust kunnskapsgrunnlag. Det gjelder blant annet hvorvidt det er forskjeller i risiko basert på hvilke land/områder det importeres fra, og hvilke tiltak som kan være aktuelle for å redusere identifisert risiko. Siden importen i 2018 ble gjennomført både av privatpersoner og av bedrifter, som har ulik mulighet og kapasitet til å gjennomføre omfattende tiltak (nedfrysing, brenning, isolering etc.), er det ønskelig at det vurderes om det finnes aktuelle tiltak som er mindre ressurskrevende.

Oppdrag:

Mattilsynet og Miljødirektoratet ber VKM om å:

1. Med utgangspunkt fra situasjonen i 2018, gi en oversikt over de typer grovfôr som er aktuell for import til Norge, behandlingsmåter, importmengder, samt aktuelle eksportland (EØS-området og tredjeland).
2. Vurdere sannsynligheten for introduksjon av karanteneskadegjørerne som er oppført i vedlegg I og II i Forskrift om planter og tiltak mot planteskadegjørere.
3. Vurdere sannsynligheten for introduksjon av smitte til dyr av sykdommene som er oppført i vedlegg A, B og C i Forskrift om varsel og melding om sjukdom hos dyr. Vurderingen skal omfatte husdyr, det vil si storfe, småfe, gris, hest og fjørfe, viltlevende dyr og kjæledyr.
4. Vurdere sannsynligheten for introduksjon av smitte til menneske med aktuelle zoonotiske agens som ikke er omfattet av spørsmål 3.
5. Vurdere mulige negative effekter på biologisk mangfold som følge av introduksjon av fremmede, skadelige organismer. Avgrensning vurderes underveis i prosjektperioden på bakgrunn av punktene 2-4.
6. For punktene 2-5 skal VKM ta i betraktning mulige forskjeller mellom ulike typer av grovfôr og mellom fôr fra ulike opprinnelsesland.
7. Identifisere og vurdere mulige risikoreduserende tiltak og effekter av disse. Dette inkluderer:
 - a. Aktuelle tiltak hos produsent, eksportør, under frakt og lagring hos importør og/eller sluttbruker for å redusere sannsynlighet for introduksjon av fremmede, skadelige organismer, og effekten av disse.
 - b. Aktuelle tiltak hos importør og/eller sluttbruker dersom det påvises fremmede, skadelige organismer i det importerte fôret.

- c. Mattilsynet fraråder å importere grovfôr fra land med påvist Afrikansk svinepest. Hvis dette gjøres likevel, beskriv tiltak som kan gjøres for å redusere sannsynligheten for at smittestoffet introduseres i Norge.
- d. Aktuelle risikoreduserende tiltak for å redusere sannsynlighet for introduksjon av smittestoffer eller planteskadegjørere.

Avgrensning

GMO, skrantesyke, karanteneskadegjørere fra vedlegg 1 og 2 i Forskrift om plantehelse.

Juridisk bakgrunn:

- [Forskrift om fremmede organismer](#)
- [Forskrift om planter og tiltak mot planteskadegjørere](#)
- [Forskrift om tilleggskrav ved import av høy og halm til dyrefôr](#)

Relevante rapporter/nettsteder etc:

- [En foreløpig risikovurdering av innførsel av høy, halm og annet grovfôr fra EU og tredjeland.](#) Utført av Veterinærinstituttet på vegne av Mattilsynet, 2018.
- [Tilleggs vurdering for innførsel av grovfôr fra Island, Canada og USA.](#) Utført av Veterinærinstituttet på vegne av Mattilsynet, 2018.
- [Foreløpig vurdering av plantehelserisiko ved av innførsel av høy, halm og annet grovfôr fra EU og tredjeland.](#) Utført av NIBIO på vegne av Mattilsynet, 2018.

Betingelser:

Vurderingen skal skrives på engelsk med et norsk sammendrag. Publisering av rapporten gjøres i dialog med Miljødirektoratet og Mattilsynet. Vi viser for øvrig til samhandlingsavtalen mellom Miljødirektoratet og VKM.

Frist for levering av rapporten er i april 2021.

Kontaktpersoner i Miljødirektoratet:

- Guro Sylling, seniorrådgiver, seksjon for fremmede arter og internasjonal handel
- Bjarte Rambjør Heide, seksjonsleder, seksjon for fremmede arter og internasjonal handel

Kontaktpersoner i Mattilsynet

- Monica Wear Stubberud, seniorrådgiver, Avdeling planter og dyr, seksjon planter
- Ole-Herman Tronerud, seniorrådgiver, Avdeling planter og dyr, seksjon dyrehelse

Engelsk oversettelse:

Bestillingen skal også inneholde en engelsk oversettelse

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Bjarte Rambjør Heide
seksjonsleder

Guro Sylling
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.